Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Editura mulțumește pentru sprijinul financiar acordat
de Ireland Literature Exchange
(Fondul pentru traduceri), Dublin, Irlanda
www.irelandliterature.com
info@irelandliterature.com

JENNIFER JOHNSTON

Bărbatul de la gară

Traducere din engleză și note de
ANTOANETA RALIAN

HUMANITAS
fiction

Coperta
ANGELA ROTARU

Redactor
RALUCA POPESCU

JENNIFER JOHNSTON
THE RAILWAY STATION MAN
Copyright © 1984 Jennifer Johnston
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2009, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
JOHNSTON, JENNIFER
Bărbatul de la gară / Jennifer Johnston; trad.: Antoaneta Ralian. – București: Humanitas Fiction, 2009
ISBN 978-973-689-334-6
I. Ralian, Antoaneta (trad.)

821.111-31=135.1

Tatălui meu, cu dragoste și admirație

Izolare.

Ce cuvânt grandios.

Însingurare.

Legătura dintre ele oferită de dicționar mă privește drept în ochi, mă fixează.

A nu-ți găsi un loc, singur sau separat; a căuta să te ții deoparte, de unul singur; a te izola, a te detașa, a te desprinde de celelalte lucruri și persoane; a te însingura.

Bătrânul Dicționar Oxford îți clarifică, îți lămurește noțiunile.

În clipa de față, când scriu aceste cuvinte, cerul e imens și aproape gol, nici o pată, nici o dâră de nor, nici măcar fâlfâitul îndepărtat al unei ciocârlii micuțe.

Pe vremuri se mâncau limbi de ciocârlie. Am citit în nu știu ce carte că erau considerate o mare delicatesă. Acum, cel puțin, suntem scutiți de asemenea oroare. Ciocârliile sunt libere să cânte. Să se bucure în tihnă de spațiul cerului gol.

Sunt despărțită de cântul lor, ca și de alte realități, prin sticla subțire a geamurilor care alcătuiesc un perete întreg al atelierului pe care l-am construit sus pe coasta dealului, chiar deasupra vilei mele. Și lucrul ăsta sună grandios.

Ca să fiu corectă, și tocmai în numele corectitudinii mă lupt cu cuvintele în locul culorilor, structurilor, luminii, umbrei, adică al tiparelor vizuale, ideea construirii atelierului meu i-a aparținut lui Damian, care a și tradus-o în fapt și mi l-a înjghebat din rămășițele a trei șoproane dărăpănate. Am dorit ca acolo

să captez marea, să o am doar pentru mine. Primăvara, vara, toamna, iarna să o pot urmări cum își schimbă chipul. Dimineața și seara, izolată de însăși realitatea ei. Bubuind, frământându-se, împrăștiind cioburi și așchii de furie. Răbufniri de vânt răscolitor despicând brazde în valurile adânci, cenușii, sticloase. Le pot contempla. Știu că această contemplare este izolarea mea. Nu am alt rost.

Uneori visez catastrofe.

Îmi aduc aminte, întâmplător, la lumina zilei, de zgâlțâirea caselor, atunci când s-a produs explozia. Ferestrele, luate prin surprindere, au crăpat, unele chiar s-au sfărâmat în țăndări, și zile întregi mirosul de fum a plutit prin cele mai neașteptate locuri.

Dar acum, aici, sticla e trainică.

Meleagurile astea sunt cam pustii. Nimeni nu le vizitează. Uneori tresar doar când pisica lipăie pe podea și vine să se frece de piciorul meu. Nici ei nu-i prea place locul ăsta. Se foiește câteva minute, pe urmă se uită cu o aroganță de nesuportat la pânzele sprijinite de pereți. Dacă e o zi însorită, s-ar putea să se cuibărească un răstimp în căldura ferestrei, dar mai devreme sau mai târziu se retrage înapoi în vilă, la confortul pernelor și al aparatelor care ne fac să toarcem și care ne oferă amândurora căldură și curățenie și hrană.

Acum am un șevalet. L-am cumpărat pe o groază de bani, după prima mea expoziție. Mi-am spus că, poate, o să mă simt și eu un artist adevărat, și nu doar o entuziastă noctambulă. Dar nu folosesc prea des șevaletul. M-am obișnuit să stau pe vine, să mă ghemuiesc pe podea. Cred însă că, pe măsură ce o să îmbătrânesc și o să devin mai puțin flexibilă, o să încep să mă bucur de prezența șevaletului. Forma lui conferă oarecare rafinament atelierului. Și Damian e de aceeași părere.

Casa e situată destul de sus pe coasta dealului. Pe ferestre privesc spre apus, peste câmpii zdrențuite, bolovani împrăștiați și tufișuri joase, pipernicite și peste crestele dunelor, până

dincolo, la golful larg. Spre sud, o palmă de uscat golașă, stâncoasă, iar spre nord, o lungă fâșie de nisip. De aici nu se vede nici urmă din sat sau din golful mic de unde, în diminețile liniștite de vară, pornesc bărcile de pescuit. Cât de romantic sună toate astea! Așa e când simt îndemnul să stau la fereastră și să urmăresc cum cele șase bărci, *Enterprise*, *Cailin Bán*, *Girl Josie*, *Queen of the Sea*, *Mary Lou* și *Granuaille* lunecă pe marea liniștită. În zilele mohorâte, în zilele apăsătoare, nu am chef să le privesc, pentru că arată urâte și neliniștitor de vulnerabile. Satul e ca oricare alt sat de prin părțile astea din nord-vest, cu casele și prăvăliile agățate de marginile unei șosele de un negru-albăstrui. Pătrunzi în sat trecând pe lângă noua biserică, vulgară, triumfătoare, deplasată în peisajul acela aproape rigid. Vreo trei, patru prăvălii, vreo două cârciumi, biroul oficial de pariuri, câteva case, hotelul și, la capătul satului, noile proprietăți imobiliare: două dreptunghiuri de case, cu antene de radio țâșnind din fiecare acoperiș. În timpul verii, prăvălia lui Sweeney și cea a lui Doherty vând gălețele și lopeți din plastic, viu colorate, cărți poștale ilustrate, înfipte în niște dispozitive rotitoare, și ambele prăvălii și-au instalat aparate de înghețată. În vâlceaua dintre sat și dune e un loc destinat parcării rulotelor, în care se adăpostesc permanent sute de rulote discret ferite de drumul public. O mare sursă de prosperitate.

Dacă te uiți cu atenție, poți desluși, risipite pe câmpiile din jur, rămășițe ale satului așa cum arăta cu multă vreme în urmă. Frontoane năruite și mormane de pietre sfărâmate și de moloz, legate de vestigiile unor drumuri ce șerpuiau printre stânci și tufe de ierburi sălbatice. Câteva case au mai rămas în picioare, renovate, cu acoperișuri de ardezie și cu verande închise cu sticlă, menite să le apere de vânt. Cele mai multe sunt casele de vacanță ale unor oameni din Dublin și Belfast, ba chiar și din Anglia. Cu toate că din sat nu se vede marea, îi simți mirosul sărat și izul greu al algelor împinse pe nisip de valurile furtunoase ale

iernii. În zilele burzuluite, auzi mugetul talazurilor și scrâșnetul pietrelor aruncate pe nisip.

La vreo două mile depărtare de sat, de partea aceluiași deal, se găsește gara.

După desființarea stației de cale ferată în 1940, clădirea pătrată, de piatră, a rămas nelocuită, geamurile cabinei de semnalizare s-au spart, iar treptele de lemn au putrezit, la fel ca barierele trecerilor la nivel. Rugi de mure și bălării au năpădit spațiile dintre șine, iar peroanele au fost invadate de ierburi groase și de buruieni. Astea toate s-au petrecut până în urmă cu trei ani, când englezul a cumpărat gara și, împreună cu Damian, a restaurat-o și a renovat-o, de n-ai fi putut crede că îndurase aproape patruzeci de ani de paragină. Acum însă, e iarăși o ruină și bălăriile încep din nou s-o ia în stăpânire. Depozitul de unelte de lângă trecerea la nivel s-a dărâmat aproape în întregime când s-a produs explozia și o parte din fațada clădirii a fost grav avariată. Nimeni nu s-a mai sinchisit să o refacă sau măcar să înlăture molozul, și nici nu cred că o va mai face cineva vreodată. Clădirile au rămas în picioare și, probabil, vor continua să stea acolo până când se vor prăbuși și vor ajunge monumentul în ruină a patru oameni morți. Patru morți violente și, ca să reproduc cuvântul lui Roger, „inutile".

Și cine-i femeia aceea, cu o pisică, femeia care s-a retras pe coasta unui deal și, în diminețile senine de vară, urmărește bărcile pescarilor?

Nădăjduiam să nu fie nevoie să explic. Explicațiile sunt plicticoase atât pentru scriitor, cât și pentru cititor, dar, dat fiind că am descris locul, cred că trebuie să descriu și persoana; să o schițez; bănuiesc că ăsta ar fi cuvântul mai potrivit: să schițez persoana.

Numele meu e Helen. Nu e numele pe care mi l-aș fi dat eu dacă aș fi avut posibilitatea să aleg, dar m-am deprins să-l port. Două brățări de riduri îmi încercuiesc încheieturile mâinilor. Trupul mi-e încă neted și alb, stropit plăcut, ici-colo, cu

aluniţe maronii; cu toate acestea, nu-mi face mare plăcere să mă privesc în oglindă, văd prea multă carne şi prea multă mândrie.

M-am născut în 1930, într-o zi de duminică. Ziua din săptămână în care te-ai născut mi se pare întotdeauna importantă. Copilul născut în zilele de sărbătoare e arătos şi vioi şi bun şi vesel. Asta-i, cel puţin, impresia pe care am făcut-o eu asupra majorităţii prietenilor mei.

Viaţa mea s-a bazat mereu pe multă siguranţă.

Despre război am aflat de la radio. Denumirile folosite în acel joc îndepărtat mi-au rămas întipărite în minte: El Alamein, Monte Cassino, Dunkerque, Leningrad, Arnhem, Hiroshima, Ypres, Balaclava, Waterloo, Culloden, Agincourt, Crécy. Ceva mai aproape de noi, Drogheda, Boyne, Wexford, şi alte nume. Simple cuvinte în cărţi, în ziare, în aer, încă o dată vom fi folosiţi, dragi prieteni, ne vom apăra ţărmurile, iar domnii din Anglia, odihnindu-se acum în paturi moi, nu au altceva să ne ofere decât sânge, trudă, lacrimi şi sudoare. Simple cuvinte la intervale regulate. Primeam în timpul războiului cutii de lemn cu ceai din America şi calupuri delicioase de unt galben, trimise de prietenii de la ţară, iar la petreceri nu mai existau sendvişuri cu banane. Astea erau realităţile.

Eu desenam şi pictam. E singura amintire pozitivă în ceea ce priveşte educaţia primită. Atitudinea mea în faţa întregului proces de învăţământ era una de rezistenţă pasivă. Ceva din mine se împotrivea la ceea ce mi se oferea. Dar nu protestam. Nu încălcam regulile, mai curând am dormit parcă cu ochii deschişi cea mai mare parte din traiectoria a zece ani de învăţământ. Letargia mea îi obosea şi, până la urmă, m-au lăsat să mă dau la fund şi să desenez. Buzunarele îmi erau doldora de creioane cu vârfuri bine ascuţite, care se rupeau dacă le apăsai prea tare pe hârtie, sau cu vârfuri moi, rotunjite, care lăsau urme cenuşii pe pagină şi se întindeau ca nişte pete dacă le frecai cu degetul cald. Profesoarei de desen nu-i plăcea când făceam aşa ceva. Ea ţinea la perspectivă, la linii drepte, la culori care se